PELERINA

îl recunoscu de departe. Purta aceeaşi pelerină scurtă, învechită, cu două petice simetric şi provocator cîrpite pe umeri, ca şi cum ar fi vrut să ascundă urma epoleţilor. Dar Pan-telimon ştia acum că pelerinele cu epoleţi nu făcuseră parte din uniformele armatei române; cel puţin nu în secolul nostru, îl asigurase Ulieru. Se vor fi purtat altădată, poate în epoca feudală. Şi, dacă s-ar putea dovedi că peticele ascund cu adevărat urmele epoleţilor, adăogase Ulieru, după o pauză, vreau să spun: dacă s-ar putea dovedi, cu mijloace moderne, ştiinţifice, atunci ar fi grav!... Se întrerupse şi—1 privise lung. — De cînd îl cunoşti ? — Eu ? Nu-L cunosc. Habar n-am cine e, nici cum îl cheamă. Ţi-am vorbit de pelerina lui pentru că m-au impresionat cele două petice. Ţi-am spus: păreau cusute exact pe umeri, ca nişte epoleţi... — Destul de suspect, îl întrerupse Ulieru. Şi, dacă s-ar putea dovedi cu precizie, prin mijloace ştiinţifice, ar putea fi chiar foarte grav. Cred că înţelegi de ce... Pantelimon înălţase încurcat din umeri. — Nu, spuse, nu înţeleg. — Pentru că, în acest caz, pelerina a fost *sigur* furată. Furată de la Muzeul Armatei... Şi totuşi, adaogă gînditor, spui că nu-L cunoşti... — L-am văzut doar de două sau trei ori, ieşind de la alimentara Mătăsari. El ieşea şi eu mă îndreptam spre intrarea B. Mă duceam să cumpăr nişte mezeluri...

De data aceasta micşoră pasul ca să-i poată privi cu atenţie pelerina. Nu se înşelase: peticele erau cusute exact pe

locul şi pe măsura epoleţilor: Poate privirile sau zîmbetul lui îl încurajase, pentru că se opri brusc la un pas de el.

— Vă rog, dacă nu vă supăraţi, îmi puteţi spune în ce an sîntem ?

— Nouăsprezece mai, răspunse Pantelimon.

— Nu, nu m-aţi înţeles. Nouăsprezece mai, asta ştiam. Dar *anul?* în ce an sîntem ?

Pantelimon se trase uşor spre zid, lăsînd să treacă o femeie cu un copil de mînă.

— 1969! spuse, 19 mai 1969.

— Aşa credeam şi eu, exclamă celălalt. Pot spune chiar că eram convins: 1969. Şi cu toate acestea, sînt unii oameni care cred contrariul. Ca să fiu mai precis: Sînt oameni care pretind că sîntem în 1966! Mi-au arătat chiar ziare. Le-am citit cu cea mai mare atenţie: trebuie să recunosc că erau ziare din martie, aprilie şi mai 1966.

— Nu înţeleg, spuse Pantelimon zîmbind încurcat.

— Vă rog să mă credeţi, continuă celălalt scuturîndu-şi pelerina cu un gest surprinzător de tineresc. Sînt om serios, am, cum se spune, capul pe umeri. Dar în faţa evidenţei, a ziarelor, vreau să spun, a trebuit să mă înclin...

— Ce fel de ziare ? întrebă Pantelimon.

— Ziarul nostru cel mai popular: *Scînteia.* îl citesc în fiecare zi. *Scînteia* de azi dimineaţă am citit-o de la primul la ultimul rînd.

— Ei şi ? îl întrerupse nervos Pantelimon, dîndu-şi seama că mai mulţi trecători se opriseră lîngă ei şi-i ascultau. Am citit-o şi eu, şi tot de la primul la ultimul rînd...

— Da, dar ziarul de care vă vorbesc mă asigura că sîntem în mai 1966!

— Poate o fi fost un număr vechi, interveni un tînăr cu şapcă trasă adînc pe frunte pînă în dreptul sprîncenelor.

—Da, dar vedeţi..., se pregăti să-i explice, scuturîndu-şi din nou pelerina, parcă ar fi vrut s-o arunce peste umeri, adu-nînd-o, întreagă pe spate.

— Despre ce e vorba ? întrebă cineva de lîngă zid, fără să-şi scoată ţigarea din gură, înaintînd încet spre Pantelimon.

— Tovarăşul susţine că sîntem în 1966...

— îmi daţi voie, tovarăşe; n-am susţinut asta. Mi-am permis doar să vă întreb în ce an sîntem. Mai precis, am vrut să mă conving că nu mă înşel cînd afirm că sîntem în 1969, deşi...

— Deşi ?
îşi scoase ţigarea dintre dinţi, şi vorba părea acum schimbată, aproape severă.
— Deşi, cum spuneam, ziarul pe care l-am citit azi dimineaţă, *Scînteia,* vreau să spun, indică precis: 19 mai 1966. Şi nu e pentru prima dată. Acum trei zile şi de două ori săp-tămîna trecută, şi mai înainte, toată luna aprilie, *Scînteia* pe care am primit-o şi am citit-o eu.
— Se întîmplă, vorbi cineva. Am un prieten la Slatina, şi mi-a arătat şi el, le-am văzut cu ochii mei... Numere din *Scînteia...* Toate erau din 1966...
— Era din provincie, îl întrerupse cineva. Slatina e un oraş frumos, dar e în provincie...
Cîţiva încercară să rîdă. Pantelimon se simţi atins pe braţ, şi întoarse capul. Bătrînul îi zîmbea cu înţeles.
— Ar trebui să te repezi şi d-ta pînă la Slatina, spuse. Poate te trezeşti din nou în anul 1966.
Şi-Dar îi întîlni privirile, îl văzu cum trage cu sete din ţigară şi tăcu, zîmbind încurcat.
— Nu vă mai astîmpăraţi! şuieră printre dinţi, strivind ţigarea cu piciorul. Vă ţineţi de prostii. în loc să vă vedeţi de treabă...
II
Cînd, o jumătate de ceas în urmă, ieşi de la alimentară, îl găsi rezemat cu spatele de zid, aşteptîndu-L.
— Pantelimon, îl întrebă, de cînd îl cunoşti pe Zevedei ? Pantelimon înghiţi cu greu şi-şi trecu pachetul în cealaltă mînă.
— Nu-L cunosc. Nici nu ştiam că-L cheamă Zevedei. L-am zărit de vreo două, trei ori, şi m-au frapat peticele de la pelerină: parcă ar fi fost cîrpite pe locul epoleţilor. Dar, cum
245
spune directorul nostru, tovarăşul Ulieru, armata română n-a cunoscut pelerine cu epoleţi. De aceea e suspect... Poate, în epoca feudală...
— Lasă epoca feudală, îl întrerupse celălalt. De ce spuneai că e suspect ?
— Pentru că, aşa cum spune tovarăşul Ulieru, dacă s-ar putea dovedi cu certitudine, prin mijloace ştiinţifice, vreau să spun, dacă s-ar putea dovedi că peticele au fost cîrpite pe locul epoleţilor, atunci pelerina este *sigur* furată de la Muzeul Armatei.
— Asta e altă mîncare de peşte, vorbi celalalt scoţîndu-şi pachetul cu ţigări. Lasă în pace Muzeul Armatei. De cînd îl cunoşti pe Zevedei ?
Pantelimon îşi trecu pachetul în mîna stîngă. Dar se răz-gîndi repede şi, apucîndu-L cu mîna dreaptă, se trase spre zid.
— V-am spus. L-am cunoscut acum o jumătate de ceas. Mă duceam la alimentară pentru nişte mezeluri, şi el m-a oprit, şi m-a întrebat: Vă rog, dacă nu vă supăraţi, îmi puteţi spune în ce an sîntem ? Şi i-am răspuns...
Pantelimon îşi înălţă brusc fruntea, şi zîmbi.
— Nu înţelesesem, credeam că mă întreabă de zi, şi i-am răspuns: 19 mai. Dar el m-a întrerupt: Nu, spuse, ştiu şi eu că sîntem în 19 mai. Dar, anul ? In ce an sîntem ?...
— în ce an sîntem ? repetă celălalt zîmbind. Şi d-ta n-ai bănuit nimic ?
Pantelimon se apropie şi mai mult de zid.
— Am crezut că poate nu-i în toate minţile sau că...
— Adică, ce vrei să spui cu asta ? Că i s-a întîmplat ceva ? Că a fost amestecat în vreo afacere suspectă şi că, în sfîrşit, de-acolo i se trag toate ?
— Cam aşa ceva sau poate că... în sfîrşit, înţelegeţi ce vreau să spun.
Celalt zîmbi din nou, apoi îşi aprinse absent ţigara.
— Dar de ce în *1966 ?* întrebă privindu-L cu pleoapele brusc şi sever apropiate. Nu ţi s-a părut suspect că Zevedei a precizat: *1966* şi nu un alt an, bunăoară 1956 sau 1960?
246
— Nu, recunoscu timid Pantelimon. Acum, că-mi spuneţi d-stră, parcă mi se pare şi mie suspect. Căci, în fond, de ce **1966?...**
Celalt izbucni în rîs.
— Prea mă crezi prost, tovarăşe. Pantelimon păli şi încercă zadarnic să zîmbească.
— Eu ? începu. De ce să vă cred cum spuneţi d-stră ?... Eu... Dar se întrerupse, văzînd apropiindu-se

foarte grăbit, aproape în fugă, pe tînărul cu şapca trasă pe frunte.
— Plecase de-acasă, şopti gîfîind. Plecase cu cinci minute înainte.
— De la n-rul 13 ? -Nu, de la 13 bis.
— Atunci te-a păcălit din nou. Ţi-am spus că la 13 bis... Dar, în sfîrşit, deocamdată n-are importanţă.
Apoi, întorcîndu-se brusc spre Pantelimon.
— De unde ştiai de Muzeul Armatei ?
— Eu ? Nu ştiu nimic.
— Tovarăşe Pantelimon, vorbi celalt printre dinţi, eu sînt un om bun de felul meu, dar...
Pantelimon îşi plecă umerii, şi se lipi de zid.
— Directorul nostru, de la administraţie, tovarăşul Ulieru, mi-a atras atenţia şi mi-a spus: Dacă s-ar putea dovedi cu precizie, prin mijloace ştiinţifice moderne, că în locul peticelor...
— Bine, bine, asta mi-ai mai spus-o. Dar de ce Muzeul
Armatei ?
— Tovarăşul director, Ulieru, spunea că e grav, pentru că era o piesă de muzeu. Cu alte cuvinte, era o piesă furată de la Muzeul Armatei.
Celalt îşi scoase ţigara şi—1 întrerupse clătinînd de cîte-va ori mîna foarte aproape de obrazul lui Pantelimon.
— Dar dacă ai înţeles asta, cum de n-ai înţeles legătura cu 1966? Căci Zevedei ţi-a vorbit de 1966 iar nu de 1960
sau 1956!
îl privi din nou, cu pleoapele mult apropiate, apoi şuieră printre dinţi.

— Prea ne credeţi proşti, tovarăşe!
— Eu, tovarăşe ? exclamă Pantelimon lipindu-şi mîna liberă de piept.
— Nu vă mai astîmpăraţi!
Apoi, întorcîndu-se brusc către tînărul cu şapcă.
— Ce era cu Slatina ? îl cunoaşte cineva ?
— E de la aceeaşi secţie cu Făinaru. Se referea la chestia din septembrie.
— Atunci e suspect...
— Aşa spunea şi Făinaru. De aceea...
— Bine, am înţeles! îl întrerupse privindu-L ameninţător în adîncul ochilor.
III
Ca în fiecare zi, cîteva minute înainte de ora prînzului, se îndreptă spre biroul lui Ulieru. Dar în faţa ascensorului îl întîmpină dactilografa.
— Nu vă urcaţi degeaba, că astăzi n-a venit. Treburi, adaugă zîmbind, 20 mai, 21 mai, şi aşa mai departe...
Lui Pantelimon i se păru că dactilografa încercase să clipească din ochiul stîng, şi roşi, încurcat.
— înţeleg, spuse şi se îndreptă spre uşă.
Dar după cîţiva paşi se întoarse şi întrebă coborînd glasul:
— Este ceva special ? Vreau să spun 20 sau 21 mai au vreo semnificaţie specială ?
Dactilografa îl privi din nou, mirată, şi de data aceasta Pantelimon nu se mai îndoi: tînăra clipea într-adevăr cu înţeles, din ochiul stîng.
— Depinde de oraş, spuse. în anumite oraşe de provincie 20 mai e mai important decît 21 mai...
— Oraşe de provincie, repetă visător Pantelimon. Ce curios ! Aseară, nu ştiu nici eu bine de ce, mă gîndeam la oraşele de provincie. La Slatina, bunăoară...
Ca şi cum nu l-ar fi auzit, tînăra zîmbi şi, clătinînd scurt din cap, îi întoarse spatele.

în ziua următoare, Pantelimon se hotărîse să dejuneze în laborator. Desfăcuse pachetul cu mezeluri şi se pregătea să destupe o sticlă de bere, cînd în uşă apăru Ulieru.
— Te-ai şi întors ? îl întîmpină Pantelimon cu bucurie. Atunci mergem la cantină...
Şi pentru că Ulieru tăcea, privindu-L preocupat, destupă sticla de bere, umplu un pahar şi i-L întinse.
— De unde ştiai că am fost la Slatina ? îl întrebă Ulieru după ce sorbi cu grijă cîteva înghiţituri.
Pantelimon tresări surprins.
— Ai fost la Slatina ? Să mă trăsnească Dumnezeu dacă am ştiut ceva!
— Atunci de ce i-ai spus dactilografei că oraşul dumita-le favorit e Slatina ? De ce tocmai Slatina,

unde mă aflam eu ? Şi, pentru că sîntem prieteni şi am încredere în d-ta, îţi spun că fusesem trimis într-o inspecţie...
Pantelimon îşi goli paharul şi se aşeză pe scaun.
— întîi şi întîi, n-am spus că Slatina e oraşul meu favorit. Nici nu-L cunosc. N-am fost niciodată la Slatina. I-am spus doar că, cu o seară mai înainte, mă gîndeam nu ştiu nici eu bine de ce, mă gîndeam la oraşele de provincie, bunăoară, la Slatina.
— Dar de ce tocmai la Slatina ? îl întrerupse Ulieru căutîndu-i privirile.
Pantelimon ridică încurcat din umeri.
— Pentru că, n-am apucat să-ţi spun, pentru că, în sfîrşit, alaltăieri, îndreptîndu-mă către alimentară, m-am întîlnit din nou cu individul acela cu pelerină, ştii care... Tipul despre care spuneai că dacă s-ar putea dovedi cu precizie...
Ulieru se apropie în vîrful picioarelor de uşă şi o deschise brusc, privi în dreapta şi în stînga, apoi se întoarse şi se reaşeză pe scaun.
— Cred că nu e în toate minţile, continuă Pantelimon.
— Ai vorbit cu el ?
— Doar cîteva cuvinte. N-am apucat să-i vorbesc mai mult, pentru că... E o poveste întreagă.
— Dar ţi-a spus el ceva despre Slatina ?

— Nu el. Se adunase acolo, pe trotuar, un grup întreg, *şi* cineva, nu mai mi-aduc bine aminte cine, a spus că şi la Slatina apare *Sdnteia* cu data, să spunem, de 19 mai 1966 în loc de, cum ar trebui, 19 mai 1969. Să vezi cum a fost...
Ascultîndu-L, Ulieru îşi trecea la răstimpuri batista pe frunte. Apoi o ascundea ruşinat în buzunar şi începea să-şi frece mîinile.
— Ar putea fi foarte grav, rosti în cele din urmă. M-ai băgat—, recunosc, fără să vrei, — ne-ai băgat pe amîndoi într-o încurcătură din care Dumnezeu ştie cine are să ne scoată.
— Dar de ce e atît de grav ? întrebă turburat Pantelimon.
— Pentru că individul acela foarte suspect, individul cu pelerină, a adus vorba de ziarele din 1966.
— Dar ce s-a întîmplat în 1966 ?
Ulieru se ridică brusc şi deschise din nou uşa, privind pînă în fundul coridorului.
— Bună, bună! strigă, fluturîndu-şi mîna.
Apoi îşi apropie scaunul de al lui Pantelimon şi continuă în şoaptă.
— Să vorbim mai încet, că Petrescu Doi s-a întors să-şi verifice aparatele...
Se întrerupse şi răsuflă adînc.
— Ce s-a întîmplat în 1966 ? S-au întîmplat multe. în orice caz, în 1966 era mai bine ca acum, în 1969. Şi atunci, înţelegi, dacă oamenii citesc ziarele din mai 1966 cînd noi, de fapt, sîntem în mai 1969... E, în orice caz, ceva subversiv. E împotriva Statului.
Se întrerupse o clipă, întoarse capul spre uşă, făcu un semn, şi continuă ridicînd glasul.
— Este împotriva aşezării noastre socialiste. întîlneşti sa-boteuri în orice întreprindere. Nu e de mirare. Duşmanul de clasă nu renunţă la privilegiile pe care, pe bună dreptate, partidul şi poporul...
Uşa se deschise şi în prag apăru Ioanichie Petrescu. Intră, cu tabacherea deschisă, îmbiindu-i.
— Ştiu, ştiu bine că nu fumaţi, dar eu, în orice caz, vă pun la încercare...

Apoi, întorcîndu-se către Ulieru.
— Cum decurge ancheta, tovarăşe inginer ?
— N-a fost anchetă, răspunse Ulieru încercînd să pară detaşat, aproape plictisit. Am fost în misiune de control. Totul decurge conform planului...
Ioanichie Petrescu îl privea, zîmbind ironic.
— Şi cu toate acestea, n-au livrat nici 20% din comenzile noastre.
— Au să livreze, au să livreze totul conform planului... Dar mie mi-e foame, adaogă

ridicîndu-se brusc. Şi cum nu mă prea împac cu mezelurile, mă duc la cantină.
— Azi au ciorbă de fasole, preciza Petrescu continuînd să zîmbească.
Lăsă să treacă un răstimp, jucîndu-se absent cu tabacherea, apoi, fără să-L privească, se adresă lui Pantelimon.
— Nu ştiam că-L cunoşti pe Năstase...
Pantelimon tocmai sfîrşise de desfăcut pachetul cu mezeluri.
— Nu cred că-L cunosc. Cine e Năstase ?
— Ai stat mult de vorbă cu el alaltăieri, în faţa alimentarei Mătăsari. Să ştii că e un element foarte capabil. Şi un om integru. Poţi să ai toată încrederea în el. Dar, adăugă căutîndu-i privirile, pentru că sîntem numai noi doi, îţi pot spune că l-ai cam dezamăgit.
— Eu ? exclamă Pantelimon ducîndu-şi mîna la piept.
— Dumneata. Ai fost reticent, parcă ţi-ar fi fost frică de el. Nu i-ai spus nimic de legăturile d-tale cu Zevedei, de cînd îl cunoşti, şi celelalte...
Pantelimon înghiţi cu greu, şi apucînd paharul lui Ulieru, dădu peste cap restul de bere.
— Dacă ţi-e sete, continuă Petrescu, vino la mine, în laborator. Am întotdeauna o sticlă de bere rece.
— Nu, mulţumesc, nu mi-e sete. Dar pentru că veni vorba de tovarăşul Năstase şi de individul cu pelerină...
— Asta e mania lui, a lui Zevedei, îl întrerupse Petrescu : să poarte pelerina lui unchiu-său, colonelul.
-Tovarăşul Ulieru bănuia că a furat-o de la Muzeul Ar-
matei.
251
— Nu, n-a furat-o. Unchiu-său, colonelul, a fost în armata austro-ungară. A murit foarte bătrîn, aproape centenar, la sfîrşitul războiului. Dar Zevedei e un om ciudat: vrea să se distingă de popor, şi atunci recurge la orice semn distinctiv... Pantelimon prinse curaj, şi începu să-şi aşeze mezelurile pe o farfurie de plastic.
— In fond, ţine să se declare pe faţă duşman de clasă...
— Cam aşa ceva, spuse Petrescu deschizînd tabacherea. Dreptul lui.
— Dreptul lui ? se miră Pantelimon. într-o societate socialistă ca a noastră ?
— Aşa a crezut el. Şi a tras consecinţele. Ştii şi d-ta că a stat 15 ani la închisoare; 15 ani, pînă a fost graţiat.
Pantelimon muşcase cu spor dintr-o felie de parizer, şi se trudea acum s-o mestece cît mai repede. Ioanichie Petrescu îl privea zîmbind.
— Şi dacă a fost graţiat, continuă după o pauză, nu mai poate fi arestat pentru că poartă pelerina lui unchiu-su... Dar vezi că nu se astîmpără. Are dreptate Năstase: sînt unii oameni care, oricîte li s-ar întîmpla în viaţă, nu se astîmpără.
Treptat, Pantelimon se lumină la faţă.
— D-aia întreabă în ce an sîntem, spuse.
— Exact. Şi de aceea l-ai decepţionat pe Năstase, încer-cînd să te prefaci...
— Eu ? exclamă Pantelimon cu oarecare greutate, căci avea gura plină.
Petrescu rîse cu poftă şi apoi, brusc, se hotărî şi alese o ţigară din tabacheră.
— Una străină, cu filtru; pentru zile mari... Da, d-ta, reluă calm, cu un glas neutru. Ai încercat să joci rolul tînă-rului naiv şi cu capul în nori, cînd noi toţi te cunoaştem, şi te apreciem ca pe un element strălucit, de încredere şi de viitor.
— Nu înţeleg, spuse Pantelimon. Să mă trăsnească Dumnezeu dacă înţeleg la ce faceţi aluzie.
— Răspundeai ca şi cum nu l-ai fi cunoscut pe Zevedei...
— Dar nu-L cunosc.
— Dă-mi voie, te rog, îl întrerupse Petrescu ridicînd braţul în aer. Ca şi cum nu l-ai fi cunoscut, iar pe de altă parte, te prefăceai că nu înţelegi legătura cu anul 1966.

— Acum înţeleg, mărturisi Pantelimon cu un aer de triumf. Foarte probabil, 1966 este anul cînd a fost graţiat...
Ioanichie Petrescu îl privi cîteva clipe în tăcere, fumînd
absent.
— Recunosc că eşti mare meşter, ştii să-ţi ascunzi jocul. Dreptul d-tale, adăugă, regăsindu-şi zîmbetul. Dar dacă n-o ştiai, ţi-o spun eu: Zevedei a fost graţiat, ca toţi ceilalţi, în 1964. O ştie toată lumea...
IV
Ca de obicei cînd vecinii ascultau programul de nouă seara, Pantelimon îşi propti coatele pe birou, îşi înfundă degetele în urechi şi, cu încăpăţînare, continuă lectura. De cîte ori întîlnea un nume străin, îl silabisea de mai multe ori, cu glas tare. Celebrul fiziolog englez John A. Davenport... Da-ven-port. Da-ven...
Dar auzise semnalul bine ştiut — cele cinci bătăi în uşă, cu o scurtă pauză după a treia ciocănitură — şi se grăbi să
deschidă.
— Ar trebui să te căsătoreşti şi d-ta, ca toţi tinerii de viitor, spuse Ulieru. Ai avea şi d-ta televizor, ai asculta programul de la nouă seara...
Apoi coborînd brusc glasul, adăugă:
— Hai să bem o bere.
După ce traversară bulevardul, Ulieru îl întrebă:
— Ce ţi-a spus Petrescu Doi după ce-am plecat eu ? Il asculta atent, întorcînd la răstimpuri capul, să vadă dacă sînt singuri. Tîrziu, se opri din mers şi răsuflă lung, adînc, de
mai multe ori.
— Vasăzică, ştie şi el ceva. Ştie cel puţin două lucruri: în-tîi, că la Slatina e fierbere mare de cînd cu explozia de la Fabrica de Cerneală. Şi al doilea, ştie şi rezultatul anchetei... Tăcu brusc, ridicînd ca din întîmplare capul către o fereas-

tră deschisă de la etajul trei. Pantelimon îi urmări privirile, apoi porniră amîndoi deodată, grăbind pasul.
— Adică ? îndrăzni să-L întrebe tîrziu.
— Ştie şi el că, în urma anchetei, s-a descoperit originea cernelii cu care se tipăreau pînă acum vreo două, trei săp-tămîni, numerele din *Scînteia* fals datate februarie şi martie 1966.
— Vasăzică, exclamă Pantelimon, Zevedei avea dreptate!
— Vorbeşte mai încet, îl întrerupse Ulieru. Omul d-tale avea dreptate, pentru că numerele apocrife există: le-am văzut şi eu. Le-am văzut la Slatina.
— Şi ?... întrebă emoţionat Pantelimon.
— Nu înţeleg nimic, dar, evident, eu nu ştiu mare lucru. Ştiu doar ce mi s-a spus: că este la mijloc un complot vast şi foarte inteligent organizat... Mare ghinion! exclamă după un răstimp.
Se apropie de bordura trotuarului şi scuipă, cu furie, de mai multe ori.
— Mare ghinion! Şi pentru mine, că am fost trimis la Slatina, şi pentru d-ta, că te-a interesat o pelerină cu petice în dreptul epoleţilor, şi ai intrat pe mîna lui Năstase. Orice am face de aici înainte, sîntem amîndoi suspecţi. Ai văzut pe Petrescu Doi ? A mai venit vreodată la dumneata, aşa, din senin, la ora prînzului ?
— Nu cred.
— Asta, pentru că m-a zărit cînd am deschis uşa... Pantelimon călca cu privirile în caldarîm, absent, preocupat.
— Dar nu înţeleg de ce fel de complot ar putea fi vorba, murmură după o lungă tăcere.

— Nu înţeleg nici eu. Cei care au cumpărat ediţiile — tirajul real, din 1966, şi ediţiile apocrife, din 1969 — spun că textele sînt *aproape* identice. Doar cîteva modificări, de altfel fără însemnătate, şi multe greşeli de tipar, mai multe ca de obicei...
— Atunci ?
— Ei spun că e complot. Deocamdată, se silesc să descopere pe toţi cei care primesc asemenea exemplare anteda-

tate. Căci ajung cu poşta de dimineaţă, o dată cu exemplarele ediţiei curente. Dar, evident, oamenii au prins de veste şi le ascund, poate chiar le distrug... Deşi, pe de altă parte, adăugă după o nouă pauză, am auzit că în unele oraşe de provincie se vînd la bursa neagră...
Cu mare atenţie, au pipăit amîndoi banca, să vadă dacă e bine uscată, apoi s-au aşezat, tăcuţi.
— E curios, e cît se poate de curios, şopti Pantelimon mai mult pentru sine.
Ezită o clipă, apoi continuă cu un glas ferm.
— Vreau să spun, curios tip de complot... Să reproducă numere întregi din *Scînteia,* avînd totuşi grijă să le antedateze cu trei ani, adică să le denunţe singuri că sînt apocrife...
— Aşa îmi spuneam şi eu. Dar, dacă organizatorii complotului vor să transmită mesagii în toată ţara, nu puteau găsi un mijloc mai sigur decît să le trimită prin chiar organul partidului.
Pantelimon clătină din cap.
— Bine, dar acum, o dată descoperiţi, nu mai au nici o şansă. Exemplarele vor fi controlate, unul cîte unul, înainte de
a fi expediate.
—Nu poţi controla, în fiecare noapte, zeci de mii de exemplare. Ai paraliza circulaţia ziarului... în plus, exemplarele apocrife apar neregulat, uneori două, trei zile în şir, apoi deloc, o săptămînă întreagă...
Tăcu brusc, îşi frecă nervos mîinile, apoi spuse încet privind bordura trotuarului:
— Ar trebui să te însori, să ai şi d-ta o familie, să-ţi cumperi televizor. Eşti tînăr. Să nu ajungi ca mine, adăugă. Răsuflă adînc, obosit, şi întoarse capul spre Pantelimon.
— Tot ce ţi-am spus adineaori, nu le-am aflat la Slatina. Mi le-a spus Năstase, astă-seară. A venit la mine, şi mi le-a spus. Ca să-mi cîştige încrederea, pretinde el. Şi, evident, m-a descusut, m-a întrebat tot ce e în lună şi în soare, dar m-a întrebat mai ales despre d-ta, de cînd te cunosc, şi celelalte... Iar la plecare mi-a mai spus ceva. Mi-a spus că te aşteaptă mîine, la el, la birou, către ora prînzului. Să n-ai nici o grijă,

a adăugat, că dacă te va reţine acolo ceva mai mult, va telefona chiar el, acolo unde trebuie...
V
Plouase din nou, toată dimineaţa, şi, o dată ajuns în stradă, Pantelimon cercetă neliniştit cerul. îşi ridică gulerul mac-ferlanului, îşi înfunda bascul pînă la urechi şi porni cu pas repede. Dar peste cîteva minute ploaia se înteţi şi fu nevoit să-şi deschidă umbrela. Se prefăcea că nu remarcă zîmbete-le trecătorilor, întorcînd capul ca să-L privească, aproape aler-gînd zgribulit sub jumătatea de umbrelă — dar ştia că roşise. Ajuns la cîteva case de numărul 4 se hotărî brusc şi închise umbrela.
— Eşti ud leoarcă, tovarăşe, exclamă Năstase cînd îl văzu intrînd. Să nu răceşti. Poate ar fi bine să iei o aspirină. Dacă nu ai la îndemînă, îţi dau eu.
— Nu, mulţumesc, nu cred că va fi nevoie. Nu răcesc atît de uşor.
Rezemîndu-se de speteaza fotoliului, Năstase îl privi ironic şi totuşi afabil, aproape cu simpatie.
— Am auzit numai bine despre d-ta, începu brusc. îndeosebi directorul d-tale, tovarăşul Ulieru, te ridică în slava cerului. Spuneau că eşti pe cale de a face o mare descoperire. Nu ştiu ce substanţă care, în caz că...
Pantelimon zîmbi încurcat.
— Da, e în legătură cu una din materiile prime... Dar, vedeţi, e oarecum delicat... într-un anumit fel, e un secret de Stat...
— Ştiu, de aceea nici nu insist... D-ta nu fumezi ? îl întrebă scoţînd din buzunar un pachet de ţigări.
— Nu, mulţumesc. N-am fumat niciodată.
— Bine faci... Ştii de ce te-am chemat ? îl întrebă privin-du-L în ochi.
— Mi-a spus aseară tovarăşul Ulieru.

— Ce ţi-a spus ?
— Mi-a spus să mă prezint la biroul d-stră pe la ora prîn-zului. Iar dacă mă veţi reţine...
256
— Nu ţi-a spus tot. De altfel, nici nu mă aşteptam să-ţi spună tot. Să revenim, deci, la esenţial.
înghiţi cu sete fumul, apoi continuă, fără să scoată ţiga-
rea din gură.
— Esenţialul, pentru noi, *nu* este povestea pe care ai auzit-o de la Zevedei. Esenţialul pentru noi este legătura, de care ai pomenit şi d-ta, acum trei zile, legătura între explozia de la Fabrica de Cerneluri din Slatina, tipografia clandestină unde se imprimă numerele false din *Scînteia* şi, mai ales, subliniez : *mai ales,* incidentul de la Muzeul Armatei, *tot* din 1966, incident care a dus la procesul subdirectorului. Cunoşti detaliile, nu ţi le mai amintesc... Dar, adăugă scoţînd ţigara din gură şi plecîndu-se puţin deasupra biroului, cu privirile în ochii lui Pantelimon, d-ta mai ştii şi altceva... Bunăoară, continuă după o scurtă pauză, formula vopselelor prin care au fost alterate culorile cîtorva uniforme din secolul XIX. Subdirectorul Muzeului spunea „modificări", dar de fapt erau falsuri, pentru că au fost schimbate radical culorile originale. Or, s-a dovedit la anchetă, substanţele întrebuinţate nu se puteau obţine, în 1966, decît în două locuri: la Fabrica de Cerneală din Slatina, şi la laboratorul unde lucrai d-ta atunci, în 1966.
îşi stinse ţigarea, strivind-o îndelung, fără grabă, în scrumieră.
— De aceea te-am chemat, reluă tîrziu. Din scurta convorbire de acum patru zile, mi-am dat seama că ai remarcat şi d-ta legătura ce ne interesează... începe de unde vrei d-ta.
Pantelimon îşi dădu deodată seama că zîmbeşte şi se răsuci încurcat pe scaun.
— Dacă v-aş spune adevărul, începu brusc, cu glasul ferm, aţi crede că sînt ori prost, ori nebun — şi mi-aş pierde slujba, aş fi trimis la munca de jos. Dar eu tot vi-L spun, pentru că n-am încotro. Adevărul este că acum trei ani, în 1966, eu lucram tot la proiectul de care v-am spus, cel în legătură cu materiile prime. Sînt pur şi simplu nul în chimia cernelu-rilor. Iar despre schimbarea culorilor anumitor uniforme de la Muzeul Armatei, aud de asta pentru prima oară astăzi,
257
de la d-stră. în ce priveşte explozia de la Slatina, ştiu doar ce mi-a spus aseară tovarăşul Ulieru.
— Nu m-ai înţeles bine, îl întrerupse, aproape sever, Năs-tase. Eu n-am spus că ai fi fost implicat direct în pregătirea cernelurilor. Ţi-am amintit, doar, că ai lucrat într-un laborator unde se puteau fabrica asemenea cerneluri. Nu numai că ai lucrat acolo, dar printre colegii şi colegele d-tale de laborator se află şi o anumită tînără, foarte frumoasă, care...
Pantelimon se îmbujora.
— A fost greşeala mea, spuse. Nu eram făcuţi unul pentru altul şi ne-am despărţit.
— Nu, nu mă refeream la asta. îţi aminteam doar că tî-năra chimistă locuia în strada Luceafărului numărul 13, iar la 13 bis locuia Zevedei...
Pantelimon înghiţi de mai multe ori, cu efort, ca şi cum ar fi încercat zadarnic să-şi recapete glasul.
— E greu de crezut că n-ai întîlnit niciodată pe Zevedei.
— Şi totuşi acesta este adevărul, izbucni Pantelimon. Nu l-am întîlnit!
— Să admitem şi asta, continuă calm Năstase. Dar este de neînchipuit că n-ai aflat nimic din tot ce se lucra, şi se vorbea, în celelalte secţii, bunăoară în laboratoarele cernelurilor...
— V-am spus, sînt nul în chimia cernelurilor.
— Şi, totuşi, colega d-tale, domnişoara Sanda Irineu, lucra în secţia cernelurilor.
Pantelimon ridică încurcat din umeri.
— Cînd eram singuri, spuse, nu discutam niciodată probleme de chimie.
— Dar cînd eraţi în grup ? La cantină, bunăoară, sau în excursia pe care aţi făcut-o, cu alţi doisprezece colegi şi colege, în Munţii Neamţului, în vara 1966 ?
— Atunci am fost ultima oară împreună, vorbi grav Pantelimon, ridicînd fruntea. Cînd ne-am întors la Bucureşti, nu mai era nimic între noi.
— Şi nu te-a frapat nimic din tot ce se vorbise şi se discutase atunci ? Nu-ţi mai aduci nimic aminte ? Bunăoară, de doctorul Magheru, care a fost apoi transferat la Slatina ? Colegii d-tale spun că eraţi prieteni...
258
— Nu eram prieteni. De altfel, dacă vreţi să cunoaşteţi adevărul, din cauza lui m-am despărţit de Alexandra...

Năstase continua să-L privească, clătinînd încet capul.
— Şi cu toate acestea, d-ta n-ai rupt definitiv legăturile cu tovarăşa Irineu. îi scriai la răstimpuri...
— Cărţi poştale ilustrate, zîmbi Pantelimon, căci făcea colecţie...
— Anul trecut i-ai trimis chiar o carte...
— Era o broşură în limba germană, ştiam că o interesează... Am voit să-i fac plăcere.
— Dar nu i-a mai ajuns, continuă Năstase, pentru că, între timp, tovarăşa Irineu schimbase din nou adresa. A fost trimisă în misiune în Suedia şi a rămas acolo...
Pantelimon păli, îşi trecu mîna prin păr şi începu să-şi şteargă picăturile de ploaie, parcă atunci le-ar fi simţit pentru întîia oară.
— Nu ştiai că a rămas în Suedia ?
— Nu, răspunse absent Pantelimon.
Apoi îşi privi mîna udă şi o lăsă stînjenit pe genunchi.
— Dacă ţi-a rămas părul ud, atunci răceşti la sigur, spuse Năstase, ridicîndu-se. Să-ţi dau o aspirină.
Pantelimon o înghiţi supus şi goli pe nerăsuflate paharul
cu apă.
— Mulţumesc, spuse aşezînd paharul în colţul biroului.
— Dar ştii, nu s-a împăcat cu clima din Suedia şi a plecat mai departe. Mult mai departe... Se pare că s-a stabilit în Uganda...
VI
După ce ascultă convorbirea înregistrată la magnetofon, Ghibercea întoarse capul şi—1 întrebă.
— De ce i-ai spus că s-a stabilit în Uganda ?
— Aşa, la întîmplare, să văd cum va reacţiona.
— A reacţionat cum nu se putea mai bine... Ori nu ştie nimic, şi atunci, vorba lui, e prost; ori îşi ascunde atît de bine jocul încît, tot vorba lui, ar putea fi pe jumătate nebun...

Tăcu, înălţînd capul, şi-şi opri privirile în tavan.
— Timpul trece, ediţiile clandestine apar, e adevărat, la intervale neregulate, şi noi am rămas exact acolo de unde am pornit acum trei luni, cînd am descoperit primul număr apocrif.
Năstase îşi corectă poziţia pe scaun, apoi, văzînd că tăcerea se prelungeşte, îndrăzni.
— Permiteţi, tovarăşe colonel, tot am aflat cîte ceva.
— Bunăoară ?
— Bunăoară, legătura între Slatina şi Muzeul Armatei...
— Măcar dacă am putea fi siguri că există o legătură...
— ...Sau că modificările introduse în text, şi mai ales greşelile de tipar, alcătuiesc un cod, prin care se transmit mesa-gii-
Ghibercea îşi întoarse încet fotoliul spre fereastră, con-tinuînd să examineze atent tavanul.
— Modificări introduse în text, repetă el rar. Cea mai importantă este şi cea mai misterioasă: „Visători din toate ţările, uniţi-vă!" Sau, cum spui, *mai ales* greşeli de tipar: „providenţă" în loc de „provenienţă", „confuzie" în loc de „difuzie" şi altele la fel. Cele mai multe, cu o literă în minus sau două litere în plus...
— Conform codului, sugeră timid Năstase.
— Dar, după trei luni, serviciile speciale încă n-au descifrat codul.
Năstase îşi corectă din nou poziţia pe scaun.
— Ştim, cel puţin, că se transmit mesagii unor anumite grupe subversive; foarte probabil, se organizează acte de sabotaj sau, şi mai probabil, se pregăteşte un complot...
Ghibercea îşi întoarse hotărît fotoliul spre Năstase, şi—1 privi lung, pe sub sprîncene.
— Ştii foarte bine, tovarăşe, că dacă există duşmani de clasă şi se comit acte criminale de sabotaj, nu s-a remarcat nici o schimbare în ultimele trei luni. Totul se petrece ca şi cum numerele apocrife n-ar exista, sau n-ar circula. Este, sigur, o acţiune clandestină împotriva Statului. Dar nu se văd re-zultatele...

— Poate că n-au trecut încă la acţiune, sugeră Năstase...
— Şi asta e posibil... Singurul argument în favoarea ipotezei unei acţiuni organizate este Zevedei...
— Aşa vă spuneam şi eu...
— Dar nu în sensul în care crezi d-ta, continuă Ghibercea. Greşeala a fost făcută de la început, de cînd

l-aţi lăsat pe Zevedei să înţeleagă că am aflat multe despre el, că e deci urmărit pas cu pas. Bine că nu l-aţi arestat! Atîta ar mai fi trebuit!... Dar, în orice caz, purtarea lui Zevedei nu se poate explica decît dacă există o organizaţie secretă din care, direct sau indirect, face şi el parte. Altminteri, ar trebui să-L considerăm nebun; şi nebun, *sigur* nu e.
— Şi cu toate acestea, începu timid Năstase.
— Cei care nu-L cunosc bine ţi-ar da dreptate, îl întrerupse Ghibercea. Căci ce sens ar avea să acosteze oamenii în faţa alimentarei Mătăsari, pe care o *ştie* sub supravegherea d-tale, să-i acosteze şi să-i întrebe în ce an sîntem, aducînd deci vorba despre exemplarele apocrife ? Şi ce sens ar avea pelerina lui cu două petice cusute pe locul epoleţilor ? Nimeni din toţi cei care l-au întîlnit vreodată şi l-au văzut vorbind despre exemplarele din anul 1966, nimeni nu-L mai poate uita. Omul se poartă ca şi cum ar vrea să atragă atenţia asupra lui, şi în aşa fel încît *să nu poată fi uitat.* Mai ales cînd unul ca d-ta, evident, în interesul serviciului, îţi trimiţi curierii în strada Luceafărului nr. 13, şi repeţi adresa în gura mare.
Năstase îşi îndreptă din nou poziţia, pregătindu-se să se justifice.
— Ştiu, a trebuit s-o faci, dar a fost o greşeală... Să revenim însă la obiectivul pe care-L urmăreşte Zevedei. Nu există decît o singură explicaţie: omul a pierdut legătura cu agentul sau superiorul lui. Ştie că se găseşte undeva, aici, în Capitală, şi îi tot transmite semnale. Probabil că azi, mîine, va afla de el tot Bucureştiul. Şi Zevedei speră să se pomenească într-o noapte cu omul pe care-L aşteaptă...
— Ambele locuinţe sînt supravegheate 24 de ore din 24, vorbi Năstase. Şi nr. 13 şi 13 bis. Avem observatori la numerele 10,12 şi 14. Toţi cei care îl vizitează pe Zevedei, sau pe
261
vecinul lui, Ioan Roată, au fost urmăriţi şi, cînd a trebuit, interogaţi. Iar în timpul nopţii nu L-a căutat nimeni. Şi nici Ze-vedei n-a ieşit vreodată din casă după ora 10 noaptea.
— Asta o ştiam şi eu, îl întrerupse Ghibercea. Dar odată şi-odată, ziua sau noaptea, are să-şi contacteze omul de legătură pe care-L aşteaptă. Altminteri...
— Deci, e vorba de un complot, spuse Năstase ca să întrerupă tăcerea...
— într-un anumit fel, da. Dar dacă e complot, şi Zevedei a pierdut legătura, şi tot o caută mereu, cum se face că astăzi, 26 mai, s-au descoperit deja exemplare în 14 oraşe, ca să nu mai vorbesc de Bucureşti ? Cum se face că...
Se întrerupse şi începu să se joace cu degetele pe birou. Apoi apăsă pe butonul din stînga telefonului, şi cînd uşa se deschise, spuse fără să întoarcă capul.
— Adu-mi ultimul dosar cu rezultatele serviciilor speciale.
Aştepta tăcut, continuînd să-şi mişte degetele într-un ritm curios, ca şi cum le-ar fi mişcat cînd pe claviatura unui clavecin, cînd pe o tobă.
— Ultimul dosar pare tot atît de nul ca şi cel de săptămî-na trecută, şopti după ce răsfoi primele pagini. S-au înregistrat toate greşelile de tipar, s-au făcut tabele şi statistici, au fost consultaţi doi eminenţi matematicieni şi chiar un specialist în computerele electronice... Şi pînă azi, nimic. Nu ştim nimic!
— Dar de ce să ne mai ascundem după deget, tovarăşe Năstase ?! Ştii la ce fac aluzie, adăugă după o pauză coborînd uşor glasul. Am înţeles şi noi, s-a înţeles şi sus, apoi şi mai sus... S-a înţeles asta demult. Nu există în toată ţara şi nici n-ar putea exista o tipografie capabilă să furnizeze asemenea ediţii apocrife. Deci, ne consolăm măcar cu această ipoteză: că exemplarele apocrife ar putea fi tipărite la una din ambasadele din Capitală. Una din ambasadele ţărilor prietene... sau mai puţin prietene, adăugă încercînd să zîmbeas-că. Dar este doar o ipoteză...
— Şi totuşi, îndrăzni Năstase, cerneala fabricată la Slatina...
262
— Dacă am putea fi siguri măcar de asta! exclamă Ghibercea. Să admitem, totuşi, că este aceeaşi cerneală. Dar unde e tipografia, şi cum se asigură circulaţia ? Şi pentru ce, în ce scop! *Cuiprodest ?* dacă ai învăţat cumva latina în liceu să-ţi mai aduci aminte. *Cuiprodest ?* „Visători din toate ţările ?" ...Dar unde sînt? Şi cine sînt?...

VII

In fiecare zi, cîteva minute înainte de prînz, Pantelimon se îndrepta hotărît spre biroul lui Ulieru. Dar pe măsură ce se apropia, încetinea pasul. Ajuns în dreptul ascensorului se rezema de perete şi deschidea ziarul. Dar nu izbutea să citească. La răstimpuri îşi ridica privirile şi cerceta pendula. Apoi îşi împăturea ziarul şi pornea agale spre cantină. Ajungea printre cei din urmă şi mînca la repezeală, fără poftă, cu ochii în farfurie. Dacă îi vorbea cineva, tresărea speriat, clipind din ochi, silindu-se să

zîmbească. Sfîrşea întotdeauna prin a se interesa de cel mai apropiat magazin cu
umbrele.
— Deci este adevărat ce se vorbeşte, auzi glasul lui Ulieru în spatele lui. Vrei cu tot dinadinsul să-ţi cumperi o umbrelă!
După ce-i strînse viguros mîna, Ulieru îl privi, încruntîn-
du-se.
— Dar ce se întîmplă cu d-ta ? Pari de pe altă lume.
— Au reînceput insomniile, răspunse încruntat Pantelimon. Tovarăşul Năstase avea dreptate: am răcit săptămîna trecută. M-a pătruns ploaia şi deşi mi-a dat o aspirină, părul mi-era ud, mai ales la ceafă, şi am răcit. De aceea tot voiam să-mi cumpăr o umbrelă solidă. Poate una din acelea de-a-colo, adăugă întinzînd braţul şi arătîndu-le.
Ieşind din magazin, Ulieru îi spuse.
— Dacă n-ai altceva de făcut, haide cu mine... Nu ne-am văzut de o săptămîna, continuă coborînd glasul. Dar în săptămîna asta am aflat mai multe despre d-ta decît am aflat în doi ani.
263
Pantelimon întoarse brusc capul şi—1 privi curios.
— ...Şi sînt sigur că şi d-ta ai aflat tot atît de multe despre mine, continuă Ulieru zîmbind. Pentru că, deşi nu ne-am mai întîlnit, am comunicat prin intermediar. Năstase îmi repeta tot ce discutase cu d-ta, iar uneori deschidea magnetofonul şi îmi cerea să comentez anumite pasagii. Fără îndoială că acelaşi lucru s-a petrecut şi cu d-ta...
— Acelaşi lucru, şopti Pantelimon plecîndu-şi privirile. Exact acelaşi lucru...
— Nu trebuie să-ţi faci proces de conştiinţă, reluă Ulieru. Aşa sînt vremurile...
întoarse capul şi se opri, răsuflînd adînc.
— Dar nu pentru asta te căutam. M-au interesat interpretările d-tale.
— Ce interpretări ? îl întrerupse, speriat, Pantelimon.
— Tot ce-ai spus despre Zevedei. Este pasionant. Deci, adăugă coborînd mai mult glasul, îl cunoşti bine. Cînd l-ai întîlnit ?
— Nu-L cunosc deloc. L-am întîlnit o singură dată, atunci cînd m-a oprit să mă întrebe în ce an sîntem... Dar tovarăşul Năstase are o întreagă colecţie de convorbiri înregistrate pe bandă, şi le-am ascultat şi eu; unele, chiar de două, trei ori...
Se opri din mers şi întoarse capul spre Ulieru. De data aceasta un zîmbet îi lumina întregul obraz.
— Acest Zevedei, continuă cu o neaşteptată fervoare în glas, este un om mai mult decît interesant. Este unic! Probabil că de aceea adorm atît de tîrziu. Nu e noapte să nu mă gîndesc la el, şi încerc să înţeleg ce voia să spună cînd afirma că: „Am făcut politică 15 ani."
— „...puşcărie tot 15 ani", continuă Ulieru zîmbind, „şi vreau să înţeleg..."
— „Vreau să înţeleg sensul acestor 30 de ani", reluă Pantelimon. „Căci ambele perioade alcătuiesc o totalitate."
— Cred că el a spus „ambele faze", îl întrerupse Ulieru. Dar e acelaşi lucru.
— „De aceea mă interesează problema timpului", continuă să citeze Pantelimon. Problema timpului, repetă visător. Se opri din nou, şi căută privirile lui Ulieru.
264
— Dar asta nu poate avea nici o legătură cu ziarele antedatate 1966...
— Şi totuşi, Năstase îl bănuieşte pe el, vorbi absent Ulieru. Hai mai bine să mergem.
— Evident, antedatarea ziarelor trădează o anumită preocupare cu „problema Timpului". Dar tot ce-a spus mai înainte Zevedei, dacă a fost sincer, şi eu cred că a fost — poate e nebun, dar e sincer — tot ce-a spus mai înainte indică altceva... Nu ştiu dacă ai ascultat toată convorbirea înregistrată în acea zi.
— Am ascultat o bună parte, dar nu ştiu dacă a fost întreaga convorbire. Te referi, foarte probabil, la ce-a spus Zevedei, despre von Braun...
— Exact! exclamă Pantelimon. Am ascultat acel pasaj de trei ori şi îl ştiu aproape pe dinafară.

M-a încîntat, înainte de toate, sinceritatea lui, cînd a subliniat că fenomenul politic îi este, acum, perfect indiferent.
— A mai spus ceva, mai înainte, interveni Ulieru. A spus: „Misterul antedatării ziarelor este un pseudomister. Este pur şi simplu o performanţă de ordin tehnologic."
— Cred că asta a spus-o în urmă, *după* ce-a insistat că fenomenul politic îi este, acum, perfect indiferent. Dar asta n-are importanţă. După ce-a vorbit de „problema Timpului", a adăugat: „Ar trebui să mă încurajaţi, căci cei ca mine, pasionaţi de problema Timpului, nu au, şi nici nu pot avea, vreo putere politică."
— Aduceţi-vă aminte de răspunsul lui von Braun cînd Hitler i-a cerut să grăbească perfectarea rachetelor, ca să asigure victoria.
Pantelimon se opri şi-i apucă braţul.
— I-a spus: „Pe mine nu mă interesează cum să cîştigăm mai repede războiul; pe mine mă interesează să ajungem mai repede în Lună. Şi aşa s-a întîmplat: germanii au pierdut războiul, dar datorită lui von Braun, au ajuns în Lună!"
— Haide să mergem, îl îndemnă Ulieru, după ce mai întoarse o dată capul şi cercetă strada.
— Şi cu toate acestea, reluă tîrziu Pantelimon, exemplul lui von Braun poate fi înţeles în două feluri. Poate Zevedei

vrea să spună: pe mine mă interesează „problema Timpului" şi von Braun ilustrează admirabil triumful celui care a privit *departe,* peste ani, dincolo de ani, dincolo de timp. Pe de altă parte, i se poate răspunde: dar triumful lui von Braun este pur tehnologic şi, ca atare, se traduce prin putere politică...
— în acest caz, îl întrerupse Ulieru.
— In acest caz, citînd exemplul lui von Braun, Zevedei s-a gîndit la altceva... Dar la ce ? De aceea nu pot să dorm, adăugă după o pauză. Mă răsucesc în pat, şi mă tot întreb: la ce s-a gîndit ?
— Poate nu s-a gîndit la nimic, spuse Ulieru.
— Atunci, ar fi şi mai interesant, pentru că, în acest caz, fără să vrea, fără să-şi dea seama, s-a trădat!
Se opri brusc, şi apucîndu-i braţul, îl întrebă în şoaptă:
— I-o spun eu sau i-o spui d-ta ? Ar putea fi primul pas către descifrarea codului...
— Spune-i-o d-ta, căci eşti tînăr şi ai nevoie de galoane. Dar spune-mi şi mie. Am să i-o repet şi poate se va convinge că nu-i ascund nimic.
întoarseră amîndoi capetele şi-şi rotiră privirile de jur împrejur.
— Von Braun, Lună, alunizare, începu Pantelimon. Mesajele ar putea fi transmise printr-un cod fondat pe fazele Lunii. Greşelile de tipar şi celelalte modificări aduse ediţiei originale şi-ar putea găsi sensul ţinîndu-se seama de indicaţiile calendarului lunar.
— Nu înţeleg, şopti Ulieru.
— Şi totuşi, în fond, e destul de simplu. Deschizi ziarul, citeşti informaţiile din ziua aceea: lună plină, sau în creştere, sau în descreştere, şi cauţi greşelile de tipar. Să spunem, azi e lună plină; numeri deci 12 cuvinte — sau 12 litere — după prima greşeală de tipar, şi apoi treci la a doua greşeală, la a treia, şi aşa mai departe. Copiezi aceste cuvinte sau, poate, numai literele iniţiale — şi ai aflat mesajul.
— Să fie oare aşa ? şopti emoţionat Ulieru.
— Nu ştiu, pentru că n-am văzut nici un exemplar din ediţiile apocrife. Dar s-ar putea verifica.

— Haide să mergem! spuse Ulieru.
Păşea gînditor, întorcînd la răstimpuri capul spre Pantelimon şi privindu-L curios, cu admiraţie şi totodată cu teamă.

— Te felicit, şopti tîrziu. Şi mă bucur că ai încredere în mine... Ştii, nu m-am simţit bine cînd te-am auzit vorbind de fosta d-tale dragoste, d-ra Irineu. Nu ştiam. Ne cunoaştem de aproape doi ani, şi nu mi-ai spus nimic...

VIII

— Mă tot gîndeam, azi dimineaţă, în avion, începu Pantazi după ce le strînse mîinile, mă gîndeam: cu ce seamănă ? Şi adineaori, intrînd aici, am înţeles; e ca în povestea aceea cu satul care îşi omorîse bătrînii. îi omorîseră pe toţi, afară de unul singur. Iar cînd s-au încurcat lucrurile... Cunoaşteţi urmarea.
— S-au făcut greşeli, spuse Ghibercea zîmbind încurcat. Pantazi îl privi scurt, clătină din cap, apoi se aşeză în fotoliu.
— Partidul nu face niciodată greşeli, continuă scoţîndu-şi scobitoarea din gură şi aşezînd-o pe marginea ceştii cu cafea. Doar conjuncturile se schimbă... Şi ce plăcere, adăugă rotindu-şi ochii în jurul mesei, ce plăcere să văd că nu mi-aţi uitat tabieturile: cafea turcească, fără caimac...
Un zîmbet timid le lumină pentru cîteva clipe feţele. Apoi toţi şase îşi îndreptară privirile spre Ghibercea. Cu un tremur aproape imperceptibil al mîinii, Pantazi apucă ceaşca şi sorbi pe îndelete, cu încîntare.
— Exact ca pe vremurile bune... Dar fabula cu satul fără bătrîni, adăugă întorcîndu-se către Ghibercea, mă pune pe gînduri. Dacă m-aţi adus cu un avion special înseamnă că lucrurile s-au încurcat rău de tot. Şi pentru că, pe vremuri bune, se spunea că am iarba fiarelor...
Ca la un semnal, toţi şase izbucniră într-un rîs scurt, sfios, căutînd privirile lui Ghibercea.
— ...V-aţi închipuit că, doar ce-am să scot iarba fiarelor din buzunar, am să ating lacătul şi, ca prin farmec, au să se sfarme toate încuietorile.
267
Apucă ceaşca, o dădu peste cap, apoi, adresîndu-se lui Ghibercea, îl întrebă:
— Despre ce e vorba ? Ghibercea îi întinse un dosar.
— îmi închipui că ştiţi deja despre ce este vorba. Pantazi deschise dosarul şi luă în mînă un exemplar din
Sdnteia, îl parcurse dintr-o singură privire, apoi îl aşeză cu grijă la loc.
— E din 6 iunie 1966, spuse.
— A apărut şi s-a distribuit acum trei zile, precizează Ghibercea. N-aţi auzit nimic despre ediţiile apocrife ale *Sdnteii?*
Pantazi luă scobitoarea, o rupse în bucăţele şi începu s-o mestece încet, concentrat.
— De doi ani verific identitatea şi cercetez dosarele lucrătorilor de la uzinele pe care le cunoaşteţi. Nu prea am timp de altceva... Evident, am auzit şi eu multe, ca toată lumea. Dar nu ştiu nimic precis, adăugă începînd să depună, meticulos, fără grabă, fărîmele de scobitoare pe marginea farfurioarei.
Ghibercea se adresă unui tînăr pe jumătate chel, cu ochelari negri, aşezat la capătul mesei.
— începe d-ta, Dumitraşcu.
Pantazi îl ascultă, răsfoind în acelaşi timp dosarul. După cîteva minute, ridică mîna şi—1 întrerupse.
— Ziarele acestea, apocrife, cum le spuneţi, au fost tipărite sau în tipografia *Sdnteia* sau au fost procurate de una din ambasadele din Capitală.
— Aşa credem şi noi, zîmbi cu înţeles Ghibercea. Şi pentru că sîntem siguri că n-au fost tipărite la tipografia noastră, ne întrebăm de ce au fost introduse şi difuzate de vreo ambasadă. Ascultaţi mai departe...
Pantazi scoase din buzunar o altă scobitoare şi, cu capul plecat, apropiindu-şi uşor pleoapele, ascultă rezultatele cercetărilor întreprinse de serviciile speciale: analiza hîrtiei şi a cernelii, statistica greşelilor de tipar, încercările de descifrare a codului prin care sînt transmise mesagiile.
268
— Dar de unde ştim că sînt trimise mesagii ? întrebă Pantazi.
— Altminteri, ce sens ar avea toate eforturile noastre acestea, considerabile, de a tipări şi a distribui în toată ţara cîteva mii de exemplare apocrife ? vorbi Ghibercea. Pentru că, o să vedeţi, mai sînt şi alte elemente. Ascultaţi mai departe.
Pantazi îşi rezemă coatele de birou şi, sugînd discret vîr-ful scobitoarei, ascultă.

— Ce e cu pelerina lui Zevedei ? întrebă deodată. L-am cunoscut şi eu pe vremuri...
La semnul lui Ghibercea, Năstase deschise dosarul din faţa lui şi citi cîteva fraze, în timp ce pe ecran apăruse Zevedei ieşind radios din alimentara Mătăsari şi săltîndu-şi pelerina pe umeri.
— De felul lui e mai puţin vesel, adăugă Năstase. Dar în ziua aceea găsise şuncă...
, Imobilizat pe ecran, Zevedei continua să zîmbească, cu pachetul îri mîna stîngă, iar cu dreapta pregătindu-se să-şi aranjeze pelerina.
— A fost pelerina unui unchi al lui, colonelul Bruno Flon-dor, din armata austro-ungară, explică Năstase. Dar acum cred că e util să asculţi una din primele convorbiri, continuă cercetînd magnetofonul „Eu am făcut politică 15 ani, se auzi vocea lui Zevedei, şi puşcărie tot 15 ani... De aceea *trebuie* să înţeleg problema timpului..."
Cîteva minute în urmă, Pantazi ceru să i se repete pasajul cu von Braun. Li se aduse a doua cafea şi începu s-o soarbă pe îndelete, ascultînd pe Năstase citind fişa lui Panteli-mon. Origine socială sănătoasă. Fiu de muncitori din Valea Jiului. Student eminent, deşi lipsit de spirit politic. înainte chiar de a-şi lua doctoratul i s-a acceptat un proiect destul de îndrăzneţ la secţia C. După şase luni de cercetări, rezultatele s-au dovedit atît de neaşteptate încît proiectul a fost trecut, cu prioritate, la secţia A, iar Pantelimon promovat şef de laborator, cu grad de asistent universitar. Fără a se cunoaşte motivul, rupe logodna cu tovarăşa Sanda Irineu, co-

lega lui de laborator. Devine suspect în noiembrie 1967 şi se află de-atunci sub supraveghere. Nu are prieteni. Singurul cu care stă de vorbă la cantină şi se întîlneşte cîteodată este tovarăşul Ulieru, de la direcţia contabilităţii.
— Cum arată ? întrebă Pantazi.
îl văzu pe ecran, în faţa alimentarei Mătăsari, apoi în laborator, privind încruntat conţinutul unei retorte, apoi îna-intînd pe stradă alături de Ulieru; în cele din urmă, apu-cînd braţul unei tinere, parcă ar fi vrut s-o îmbrăţişeze.
— Este tovarăşa Sanda Irineu, explică Năstase. A studiat patru ani, la Facultatea de Chimie din Moscova. Specializată în aniline şi cerneluri. în noiembrie 1967 a fost trimisă la un congres la Stockholm şi nu s-a mai întors. Actualmente în Uganda. Colecţionează cărţi poştale ilustrate, din lumea întreagă.
Năstase rezumă apoi convorbirile lui cu Ulieru şi cu Pan-telimon răsfoind dosarul şi citind adesea fraze întregi sau, la cererea lui Pantazi, deschizînd magnetofonul şi lăsîndu-L să vorbească. După un sfert de ceas, ascultînd pentru a doua oară explicaţiile lui Pantelimon relativ la posibilităţile unui cod construit pe fazele lunii, se întoarse spre Ghibercea.
— Şi ? întrebă. Aţi încercat ?
Ghibercea zîmbi, neîncercînd să-şi ascundă satisfacţia, şi ridică din umeri.
— Serviciile speciale au început calculele chiar în noaptea aceea, 2 spre 3 iunie, pe baza ediţiei apocrife din acea dimineaţă. Nici un rezultat. S-au cercetat apoi toate numerele anterioare. Nimic... Ipoteza lui Pantelimon e destul de ingenioasă, dar codul, admiţînd că *există un* cod, n-a fost încă descifrat...
Pantazi rămase pe gînduri şi nimeni nu îndrăzni să turbure tăcerea.
— înainte de a proceda mai departe, începu el tîrziu, trebuie să vă fac o mărturisire: m-aţi adus degeaba. Nu vă pot ajuta. Pentru simplul motiv că problema aceasta depăşeşte teritoriul naţional. Şi eu nu sînt bun la probleme de ordin

internaţional. Ar trebui să consultaţi serviciile anumitor ţări
prietene...
— Am făcut-o demult, spuse Ghibercea. Nici nu se putea altfel, pentru că aflaseră şi ei, probabil cîteva ceasuri după noi. Au urmărit şi ei aceleaşi piste ca şi noi: explozia de la Fabrica de Cerneală, procesul subdirectorului Muzeului Armatei, supravegherea tipografiei şi a distribuţiei ziarului. I-am întîlnit peste tot. Şi, foarte probabil, au utilizat şi ei calculatoarele electronice... Fără nici un rezultat.
— Şi totuşi, începu Pantazi mestecînd calm un rest de scobitoare, totuşi, afacerea *nu poate fi*

decît internaţională. Noi sîntem o ţară mică, şi duşmanii noştri interni au fost demult anihilaţi sau reduşi la neputinţă. Este imposibil de închipuit că, sub ochii noştri, s-a putut organiza în ultimele trei, patru luni, o acţiune subversivă de asemenea proporţii şi dispunînd de mijloace tehnice pe care le-ar invidia multe ţări...
Ghibercea îl ascultase privind triumfător în jurul lui.
— La aceleaşi concluzii am ajuns şi noi, spuse. Dar se pune necontenit întrebarea: De ce ? în ce scop ? Dacă ediţiile apocrife trimit mesaje subversive, de ce nu se întîmplă nimic mai mult, şi nimic *altceva* decît se întîmplă pînă în iarna trecută? Şi, de orice fel de acţiuni subversive ar fi vorba, mijloacele folosite sînt prea complicate şi prea costisitoare.
Vecinul din stînga lui Ghibercea înălţă mîna.
— Dacă permiteţi, tovarăşe colonel, aş vrea să pun o întrebare tovarăşului Pantazi... Cînd aţi spus că problema este internaţională, la ce v-aţi gîndit ?
înainte de a-i răspunde, Pantazi, îl privi lung, parcă atunci l-ar fi văzut pentru întîia oară.
— M-am gîndit că s-ar putea ca înşişi autorii operaţiei să ne fi sugerat ideea mesagiilor subversive şi a complotului.
— Nu prea înţeleg...
— Nici eu, adăugă Ghibercea. De ce şi-ar fi dat atîta osteneală ? Pantazi apucă farfurioara şi o trase încet în faţa lui.

— Mulţumesc, spuse. Numai aici se poate bea cea mai bună cafea *fără caimac.* Nu înţeleg cum o faceţi...
Apropie ceaşca de buze şi sorbi cu grijă.
— Şi, ca de obicei, e fierbinte, adăugă. Excelentă!... Ca să revenim la ce spuneam adineaori. Spuneam: s-ar putea ca mesajele să existe, dar să nu se refere la o acţiune subversivă la noi în ţară. S-ar putea ca mesajele să fie adresate altor grupuri din alte ţări; şi ca să ajungă mai sigur la destinaţie, le trimit prin ediţiile falsificate ale ziarului nostru.
— Greu de crezut, îl întrerupse Ghibercea zîmbind. Prea complicat.
— Am spus: *s-ar putea.* E o simplă ipoteză. Dar se mai pot face şi altele.
— Bunăoară ? întrebă Ghibercea.
— Am să vi le spun mai tîrziu, după ce voi mai afla amănunte. Deocamdată aş vrea să ştiu dacă asemenea exemplare apocrife au fost expediate peste frontiere. Mai precis, dacă ele se află cumva în colecţiile bibliotecilor centrale sau în redacţiile ziarelor comuniste din Europa, sau chiar în lumea întreagă, peste tot unde se expediază *Scînteia.* Credeţi că e posibil să avem, în timp util, informaţii precise ?
— E posibil, răspunse Ghibercea. Dar dacă au fost cumva trimise, e greu de crezut că au fost păstrate în colecţie. Văzînd că sînt datate *1966,* s-a putut crede că este la mijloc greşeala sau neglijenţa expediţiei şi au fost aruncate...
— Totuşi ar fi bine să încercăm. Dacă ar fi observat că eroarea sau neglijenţa se repetă s-ar fi adresat administraţiei ziarului. Ştiţi cumva de vreo reclamaţie în acest sens ?
Ghibercea privi întrebător în jurul mesei.
— Da, vorbi vecinul lui Pantazi, cel care îi adusese cafelele. Au fost cel puţin două plîngeri: una de la Biblioteca Centrală din Mexico City şi cealaltă de la redacţia ziarului *Unità.*
— Ce fel de plîngeri ? întrebă Ghibercea.

— Amîndouă la fel: că li se trimit, la răstimpuri, numere vechi şi astfel li se descompletează colecţia. Dar nu mi-a trecut prin minte că ar exista vreo legătură cu exemplarele apocrife, adăugă îmbujorîndu-se.
— Cînd s-au făcut plîngerile ?
— Cea din Mexico în martie, cea din Italia, cîteva săp-tămîni mai tîrziu. *Unità* ne-a trimis chiar lista numerelor care lipsesc din colecţie. Evident, e vorba de...

— Atunci e simplu, îl întrerupse Ghibercea apăsînd pe unul din butoanele roşii.

IX

Şedinţa a fost reluată la 2,15. în dreptul fiecăruia se afla un termos cu o oranjadă şi, într-un pahar, cafea *espresso* cu gheaţă. Numai lui Pantazi i se aduse cafea turcească şi o carafă cu apă rece. Ascultă absent raportul unui inspector despre oraşele unde au fost colectate exemplare apocrife, ce fel de oameni le-au primit, ce-au declarat la interogatorii. Marea majoritate, muncitori sau şefi de organizaţie. Foarte puţini intelectuali, şi aproape toţi membri de partid. La început, aruncau exemplarele apocrife, mai ales că unii primeau în aceeaşi dimineaţă şi ediţia curentă. Dar în ultimul timp au prins de veste, şi le duc la sediu sau le vînd amatorilor...

— Ce fel de amatori ? întrebă Pantazi.

— Oameni de tot felul, colecţionari de curiozităţi. Au fost anchetaţi şi ei. Nu par suspecţi, în aparenţă, de bu-nă-credinţă; dar, evident, vorbesc în dreapta şi în stînga, şi vrînd, nevrînd, fac publicitate... S-a aflat acum în toate oraşele de provincie.

— Aşa am aflat şi eu, spuse Pantazi rupînd meticulos scobitoarea. Unii se amuză, alţii se bucură. Spun: iată că *se pot face* acte de sabotaj, şi Securitatea nu izbuteşte să dea de urma autorilor.

— Asta e partea cea mai gravă a afacerii, interveni Ghibercea. Publicitatea. E greu de ştiut cîţi şi-au dat seama de modificările textelor şi de greşelile de tipar. Mulţi n-au re-

marcat nici măcar principala modificare: „Visători din toate ţările, uniţi-vă!". Dar îi încîntă succesul operaţiei.

— Poate că şi asta face parte din program, spuse Pantazi. Dar dacă ar fi numai asta!... Vă ascult, adăugă văzînd că tăcerea se prelungeşte.

— Cred că am spus esenţialul, încheie inspectorul după ce mai răsfoi o dată dosarul.

Pantazi îşi băgă automat degetele în buzunarul de sus al hainei, dar căută zadarnic. Cîteva clipe în urmă, Ghibercea îi întinse un tub de celofan plin cu scobitori. Surprinse acelaşi gest la alţi patru, şi zîmbi.

— Mulţumesc, spuse Pantazi. Mă bucur să văd că nu mi-aţi uitat ticurile şi tabieturile... Aş vrea totuşi să ne reîntoarcem o clipă la principalii suspecţi: Pantelimon, Zevedei şi dra Irineu. Dacă e vorba de o acţiune, şi deci de o organizaţie, înţeleg rolul drei Irineu, dar mai puţin pe al celorlalţi doi sau trei, dacă numărăm şi pe Ulieru...

— în ceea ce priveşte pe Zevedei, interveni Ghibercea, ar fi totuşi un indiciu.

Şi expuse ipoteza lui: purtarea lui Zevedei nu se poate explica decît presupunînd că a pierdut legătura. Pantazi îl ascultă atent sugînd la răstimpuri scobitoarea.

— Foarte interesantă ipoteza d-tale. Dar mă întreb dacă nu cumva ne-au atras de la început în cursă, momindu-ne cu piste fictive — pelerina lui Zevedei, explozia de la Fabrica de Cerneală, neregulile de la Muzeul Armatei, şi poate mai sînt şi altele, pe care nu le cunosc...

— Şi cu toate acestea, interveni Năstase, există o legătură între ei pentru că Sanda Irineu, cînd era logodită cu Pantelimon, locuia alături de locuinţa lui Zevedei, iar doctorul Magheru a fost mutat la Fabrica de Cerneală din Slatina...

— E adevărat, reluă Pantazi, dar s-ar putea ca această legătură, destul de suspectă, să fi fost utilizată drept momeală; şi anume, ca să ne mobilizeze toate energiile în jurul unui complot intern, fictiv, camuflînd sursa şi caracterul inter-

naţional al operaţiei. Dacă este aşa, au reuşit, căci am pierdut trei luni...

Ghibercea păli uşor şi—1 privi încruntîndu-se.

— Ce-am fi putut face ?

— Nu e un reproş, continuă Pantazi. Pentru că, în orice caz, aţi anchetat cu eficienţă pe Zevedei, i-aţi comunicat lui Pantelimon declaraţiile — mă refer în special la pasajul despre

von Braun — şi aţi identificat astfel structura codului...
Ghibercea privi în jurul mesei, zîmbind ironic.
— D-ta glumeşti, tovarăşe, spuse continuînd să zîmbeas-că. V-am atras atenţia azi-dimineaţă că serviciile speciale au lucrat zi şi noapte, luînd ca bază şi fazele Lunii din 1966, şi cele de anul acesta: absolut fără nici un rezultat. Nu s-a format nici măcar un singur cuvînt, ca să nu mai vorbim de me-
sagii...
Pantazi începu să soarbă, gînditor, din cafeaua proaspătă pe care i-o adusese vecinul.
— Fireşte, este o simplă ipoteză. Dar pentru că ştim acum că ediţiile apocrife au fost expediate peste hotare — în Me-xico, în Italia şi sigur în alte părţi — că deci este vorba de o acţiune internaţională, nu trebuie să calculăm pe baza fazelor Lunii de la noi, din România. Trebuie ţinut seama de calendarul lunar din alte ţări, chiar din foarte multe ţări. Cred că serviciile speciale vor putea începe chiar în seara aceasta, utilizînd calculatorul electronic. De la Observatorul Astronomic li se vor pune la dispoziţie tabele de mare precizie, indicînd fazele Lunii de pe toată suprafaţa Pămîntului. Computerele vor face restul. Ar trebui să începem întîi cu vecinii noştri, apoi Franţa, Italia, Mexic, Suedia... Dar să nu uitaţi Uganda, adăugă după o scurtă pauză.
Cînd îl zări apropiindu-se, tînărul îşi împături jurnalul, căută ceva în servietă, apoi se ridică alene de pe bancă, parcă nu s-ar fi îndurat să se despartă de umbra teiului. Porni agale, cu paşi leneşi, în direcţia opusă, întorcînd mereu pri-
275
virile spre bancă. De abia după ce-L văzu aşezîndu-se, grăbi pasul şi cîteva clipe în urmă dispăru.
— îmi pare bine că am, în sfîrşit, prilejul să te întîlnesc, spuse Pantazi, şi chiar aici, sub tei... N-am mai trecut pe aici de trei ani, adăugă scoţînd o scobitoare din buzunar şi începînd s-o răsucească uşor între degete. Voiam să te felicit, şi să te întreb: cînd au descifrat codul ? cîte zile înainte de a-i comunica descoperirea lui Năstase ?
Pantelimon se întoarse brusc, cu tot corpul şi—1 privi surprins.
— Dar nu l-am descifrat! S-au făcut toate calculele posibile, mi-a spus tovarăşul Năstase, dar fără nici un rezultat.
Pantazi îl cercetă cîteva clipe în tăcere, începînd să rupă, meticulos, scobitoarea.
— Să nu te sperii văzîndu-mă că sug scobitorile, le rup în bucăţele şi le mînjolesc. Ticul acesta — recunosc, detestabil — este preţul pe care îl plătesc şi acum, cinci ani după ce m-am lăsat de fumat... îţi spuneam deci, continuă cu o voce mai gravă, sînt curios să ştiu cîte zile au trecut între momentul cînd ai făcut legătura cu von Braun — aluniza-re — fazele Lunii, şi momentul cînd i-ai comunicat ipoteza d-tale lui Năstase.
Pantelimon închise ochii şi clătină de mai multe ori capul, parcă ar fi numărat în gînd.
— Nu mai mult de patru zile. Evident, îi vorbisem cu o zi mai înainte tovarăşului Ulieru, în ziua cînd ne-am întîl-nit întîmplător în faţa raionului de umbrele...
Pantazi nu încercă să-şi ascundă satisfacţia.
— Vasăzică, trei zile. Ai păstrat secretul pentru d-ta trei zile. De ce ?
— Nu îndrăzneam să mă destăinuiesc cuiva. Mi se părea, principial vreau să spun, mi se părea *evident* şi în acelaşi timp absurd, inaplicabil. Cum s-a şi dovedit, de altfel...
— Şi de ce lui Ulieru ?
276
— Pentru că sîntem... cum să spun ? nu pot spune că sîn-tem prieteni, dar oricum, este singurul în care am toată încrederea, cu care stau de vorbă...
— Deci, îl întrerupse Pantazi, dacă prietenul d-tale Ulieru s-ar fi destăinuit chiar în ziua aceea altcuiva, acel altcineva ar fi avut un avantaj de 24 de ceasuri...
Pantelimon ridică încurcat din umeri.

— Dar să lăsăm asta, continuă Pantazi. Ce mi se pare senzaţional este că ai reuşit să dezlegi codul datorită pelerinei lui Zevedei! Pentru că, nu e aşa ? ai mărturisit chiar de la primul interogatoriu că te-au impresionat peticele cusute în dreptul epoleţilor.
Pantelimon începu să se mişte stînjenit pe bancă.
— Dacă n-ar fi fost peticele, Zevedei nu te-ar fi oprit în faţa alimentarei Mătăsari, ca să te întrebe în ce an sîntem, şi, astăzi, d-ta ţi-ai fi văzut liniştit de treabă, în laboratorul d-tale. N-ai fi devenit obiectivul nr. 1 al cîtorva servicii secrete, în aşa măsură încît trebuie să te păzim zi şi noapte. Pentru că, adăugă zîmbind, cred că ai înţeles şi d-ta: dacă ai fost deplasat de urgenţă în provincie, apoi internat într-un sanatoriu sub pretextul că rişti o congestie pulmonară iar azi ai fost adus la Bucureşti cu ambulanţa Ministerului pentru un aşa-zis consult, şi apoi invitat să te plimbi prin parc, însoţit de un intern şi, în cele din urmă, poftit să te odihneşti pe banca aceasta... cred că ai înţeles că toate acestea au fost spre binele d-tale.
— N-am înţeles nimic. Mi-am închipuit doar că am devenit suspect în urma...
— Erai suspect mai dinainte, îl întrerupse Pantazi. Dar de data aceasta era vorba de altceva: trebuia să te păzim. Oamenii pot dispărea mai uşor decît îţi închipui. Dispar azi şi mîine se trezesc în cine ştie ce continent... aşa sînt timpurile. Au aflat şi alţii de descoperirea d-tale, şi au aflat-o 24 de ceasuri înaintea noastră...
— Dar s-au făcut calcule... încearcă din nou să se scuze
Pantelimon.

— O să revenim la asta. îţi vorbeam de pelerina lui Ze-vedei fără de care... îl cunosc pe Zevedei şi ştiam şi de pelerină, dar nu ştiam c-o poartă, aşa peticită, iarnă şi vară. îl cunosc bine pe Zevedei, adăugă după o scurtă pauză. Eu l-am băgat în închisoare. Aflasem că se pregăteşte să fugă în munţi, să se alăture unui grup de sabotori, destul de bine înarmaţi. Şi pentru că ştiam că grupul fusese înconjurat, mi-a fost milă de Zevedei: îl cunoşteam de tînăr, şi pe vremuri cunoscusem bine pe unchiu-său, colonelul Bruno Flondor. Aşa că a trebuit să-L arestez chiar în noaptea aceea, şi să-L implic într-un complot fictiv. Speram că va lua doar cinci ani, dar la proces a vorbit prea mult, vrute şi nevrute, şi a fost condamnat la 25 de ani. Mi-a părut rău. Totuşi, a scăpat cu viaţă. Ceilalţi, din munţi, au fost prinşi şi executaţi cîteva zile în urmă.
Tăcu şi—1 privi în ochi.
— Dacă-L întîlneşti, nu-i vorbi de asta. E poveste veche, şi el nu ştie nimic... Dar pelerina! exclamă ridicînd brusc mîna în aer, parcă-ar fi voit să-i arate scobitoarea pe care tocmai o scosese din buzunar. Am citit şi recitit toate stenogramele, doar voi afla de ce s-a hotărît să poarte pelerina asta...!
— Cu două petice cusute în dreptul epoleţilor, preciza Pantelimon.
— Epoleţii fuseseră smulşi la descinderea din noaptea aceea, cînd a fost arestat. Dădusem instrucţiuni să se caute valută, dacă s-ar fi găsit, ar fi fost implicat în alt pcoces, şi ar fi luat pedeapsa minimă 3 ani. Dar Zevedei era un om integru: el voia să lupte în munţi; în casa lui nu s-a găsit nici măcar un franc elveţian... Deşi, reluă după o pauză, zîmbind, este probabil că s-a aflat în tot oraşul de cercetarea minuţioasă a epoleţilor, pentru că de-atunci nu prea s-au mai găsit, la descinderi, bijuterii sau valute ascunse în căptuşeala hainelor. Şi una din paginile cele mai negre din istoria serviciului nostru este tocmai aceasta: nu ne-am gîndit la colecţiile de costume naţionale, în primul rînd la colecţiile de uniforme de

1

la Muzeul Armatei. Organizaţia a putut lucra, nestînjenită, cel puţin zece ani. Aveau oameni de încredere la Muzeu, şi agenţi de legătură foarte pricepuţi. Sub diferite pretexte — molii,

praf, verificarea fişelor, şi cîte altele — anumite piese erau scoase din vitrine şi aduse într-o cameră specială. Restul, se înţelege de la sine... Aşa şi-au salvat mulţi bijuteriile şi valutele ba, unii dintre ei, chiar şi rezervele de aur. Evident, operaţia costa scump: aproape jumătate din valoarea obiectelor puse la adăpost. Dar unele uniforme fuseseră de atî-tea ori descusute, cusute şi din nou descusute, după atîţia ani, începuseră să se zdrenţuiască. Atunci, subdirectorul Muzeului a avut o idee nefericită: a hotărît restaurarea lor, dar s-au aplicat vopsele mediocre, uniformele arătau mai rău decît înainte de restaurare şi subdirectorul a sugerat să li se schimbe culoarea. Şi aşa s-a descoperit, şi a izbucnit scandalul.
— Ca într-un roman de aventuri, spuse Pantelimon. Pan-tazi îl privi curios, parcă ar fi încercat să-şi ascundă dezamăgirea.
— Şi totuşi încă nu înţeleg *de ce* s-a hotărît Zevedei să poarte *numai* pelerina asta, s-o poarte iarna şi vara. Aşa cum îl cunosc eu, ştiu că *trebuie* să existe un motiv. Dar care ?... în orice caz, trebuie să-i fim recunoscători. Datorită pelerinei, d-ta l-ai întîlnit pe Zevedei, ai aflat de ediţiile apocrife, de von Braun şi alunizare, şi ai sugerat o ipoteză, singura care merită să fie luată în considerare. Doar că n-ai comunicat-o în întregime. Ultima parte ai păstrat-o pentru d-ta.
— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, şopti intimidat Pantelimon.
Cîteva clipe Pantazi îl cercetă din nou, zîmbind.
— Mi-e greu să cred că te-ai oprit la jumătatea drumului. M-aş fi aşteptat să sugerezi lui Năstase să se procedeze la descifrarea mesagiilor ţinînd seama de fazele lunii şi în afara teritoriului nostru ţinînd seama, bunăoară, de calendarul lunar din Franţa sau Rusia sau Mexic. Sau Uganda.
Pantelimon păli şi-şi înălţă brusc capul.

— Dar e pur şi simplu absurd! exclamă. Dacă apar ediţii clandestine, cu eventuale mesagii cifrate, în România, me-sagiile nu pot fi decît în româneşte şi adresate românilor.
— Pare, într-adevăr, absurd, începu Pantazi căutîndu-şi o nouă scobitoare. Şi totuşi, *aşa este:* ţinînd seama de calendarele lunare de pe toată suprafaţa Pămîntului, computerele electronice au descifrat pînă acum peste o sută de mesagii, redactate în 15 limbi, inclusiv limba română.
— Imposibil! repetă Pantelimon. E absurd!... Ce fel de mesagii ?
— Destul de paşnice şi de anoste. Citate din Gandhi şi din Evanghelii, din Charta Naţiunilor Unite, din Marc Aure-liu şi Confucius, şi multe alte surse de acelaşi fel... Dar mai ales din Evanghelii. Deocamdată, în 15 limbi, dar încă n-a fost epuizată întreaga colecţie.
Pantelimon îl ascultase, uluit, privindu-L cu ochii dilataţi, parcă s-ar fi trudit să-L vadă mai bine.
— Dar de ce ? şopti tîrziu. Ce sens ar putea avea o ediţie poliglotă, cifrată şi tipărită la noi, conţinînd mesagii indescifrabile în România ?
— într-un anumit fel, reluă Pantazi continuînd să zîm-bească, este o propagandă pacifistă pe plan mondial şi efectuată cu mijloace internaţionale.
— Dar e absurd, e absurd! O propagandă care utilizează mijloace atît de complicate încît numai computerele electronice reuşesc să descifreze mesagiile!...
— Nu înţeleg nici eu prea bine, continuă Pantazi. Dar nu trebuie să uiţi că numai *noi,* aici în România, a trebuit să recurgem la computere. Cititorul din Franţa, sau Suedia, sau Mexico descifrează singur: se uită la data la care a fost tipărit ziarul, caută poziţia Lunei din acea zi, din ţara lui, apoi, conform sistemului pe care l-ai descoperit d-ta, începe să descifreze. Evident, dacă vede că primele grupe de litere nu au nici un sens, renunţă; ştie — pentru că a fost informat în prealabil, ştie că ediţia din ziua aceea nu conţine mesagii adresate ţării lui...

— Este extraordinar de complicat! repetă Pantelimon. Şi se pare de-a dreptul absurd, ţinînd seama că ziarul se tipăreşte în limba română.

— Există totuşi o explicaţie. Ţi-o spun, adăugă Pantazi după o nouă pauză, pentru că ai dovedit că poţi păstra un secret, chiar pentru trei zile. Dar al d-tale era, într-adevăr, un foarte preţios secret. Ce-am să-ţi spun eu acum sînt doar ipoteze, şi nu se referă direct la ţara noastră. Dar, dacă poţi, e preferabil să le ţii pentru d-ta...
— Vă dau cuvîntul meu de onoare, şopti Pantelimon pu-nîndu-şi mîna pe inimă.
— Noi sîntem o ţară mică, reluă Pantazi, cu o umbră de tristeţe în glas. Şi constituim, ca şi multe alte ţări, o societate mai mult sau mai puţin închisă. Asta e conjunctura istorică şi trebuie să ţinem seama de ea... S-au încercat, prin vecini, anumite modificări de structură, ceea ce occidentalii numesc „liberalizare". Ştii cu ce rezultat. Dar e greu de închipuit că această tendinţă către „liberalizare" poate fi radical anihilată. Pe de altă parte, e greu de închipuit că anumite supraputeri să nu încerce a profita de o asemenea tendinţă.
Se întrerupse, scoase frînturile de scobitoare din gură şi le aşeză cu grijă, una lîngă alta, pe marginea băncii.
— Ce-ţi spun eu acum, repet, e o simplă ipoteză. Şi ţi-o spun d-tale pentru că ai înţeles lecţia lui von Braun: triumfă numai acela care vede departe. D-ta eşti tînăr, ai să vezi multe... Să precizez: ce sens poate avea, cum spuneai, o ediţie apocrifă a *Sdnteii,* ale cărei mesagii cifrate nu pot fi descifrate în România şi sînt numai rareori redactate în româneşte ? Nu există decît o singură explicaţie. Anumite servicii ale unei supraputeri încearcă o experienţă şi, pentru moti-ve pe care nu le cunoaştem, o încearcă la noi. Dar, pentru a evita o anumită interpretare eronată şi mai ales complicaţii diplomatice, mesagiile sînt cifrate într-un mod imposibil de descifrat la noi în ţară; mai mult, conţinutul acestor mesagii este, politiceşte, fără semnificaţie, adică, cel puţin deocamdată, este o simplă propagandă pacifistă.
281
— Pare de necrezut! exclamă Pantelimon. Atîta cheltuială şi atîta risipă de energie, ca să comunici prin cifru texte din Evanghelii şi din Gandhi!...
— Dacă ipoteza mea e justă, experienţa are o importanţă extraordinară. Iar mai tîrziu ar putea avea consecinţe destul de grave. Am să revin îndată asupra acestui aspect al problemei. Deocamdată să analizăm scopul experienţei: organizatorii încearcă să verifice în ce măsură se pot transmite — *în lumea întreagă*— anumite slogane, sau informaţii sau, eventual, mai tîrziu, instrucţiuni precise de ordin politic sau militar. In ce măsură, adică: pînă la ce limită pot utiliza un mod care, pe de o parte, e atît de simplu încît poate fi învăţat pe dinafară, iar, pe de altă parte, se re-codifică automat şi la infinit, în cazul că e descifrat de adversar. Căci, ştii mai bine decît mine, pe o bază invariabilă — fazele Lunii — poţi schimba la infinit cifrul: în cazul nostru, se numără cuvintele — sau literele — la dreapta sau la stînga greşelilor de tipar, dar se poate modifica ordinea în care trebuie numărate, şi se pot constitui noi sisteme, pe baza literelor sau grupurilor de litere, şi asta, la infinit. Important este un singur lucru: să existe o structură invariabilă şi uşor accesibilă, adică prezentă la orice longitudine sau latitudine. Cum bine ai ghicit d-ta, singura structură de acest fel este calendarul lunar.
— Dar... interveni Pantelimon.
— Ştiu, îl întrerupse Pantazi. Este, cum spui, extrem de complicat tipărirea ediţiilor apocrife, introducerea lor prin mijloace legale sau ilegale în diferitele ţări, instruirea prealabilă a cititorilor în sistemul re-codării codurilor descifrate, şi cîte altele. Este extraordinar de complicat, dar este un sistem care nu poate fi niciodată abolit. Cît timp există un calendar lunar, şi există supraputeri ori mijloace tehnice limitate la dispoziţie, difuzarea pe scară mondială a oricărei categorii de mesagii nu poate fi întreruptă. Deocamdată, adăugă zîmbind, se face propagandă pacifistă. Zevedei, bunăoară, habar n-are de cod, dar e convins că e vorba de mesagii religioase care anunţă Pacea universală. Căci trudin-du-se să înţeleagă, cum spune el, unitatea fundamentală a celor două faze antagonice din viaţa lui — 15 ani de activitate politică şi 15 ani de meditaţie în puşcărie — a ajuns la concluzia că numai o împăcare universală, adică Pacea mondială, poate salva omenirea de o catastrofă. De cînd i-au căzut pentru întîia oară sub ochi exemplarele antedatate cu trei ani, e convins că o puternică misivă spirituală a început în mai multe părţi ale lumii. Dar pentru că nu poate citi me-sagiile, întreabă la răstimpuri, cum a făcut cu d-ta, în ce an sîntem — sperînd că într-o bună zi să întîlnească pe cineva care cunoaşte codul şi-i poate comunica mesagiile... Dacă îl întîlneşti, adăugă cu un zîmbet trist, să-i spui că a avut dreptate: majoritatea mesagiilor sînt extrase din Evanghelii, în primul rînd Fericirile.

— Fericirile ? întrebă Pantelimon. Adică... ?
— Nu ai auzit niciodată de Fericirile proclamate de Isus ? Fericiţi cei înfometaţi, căci se vor îndestula. Fericiţi cei ce plîng, căci vor fi mîngîiaţi... Fericiţi iubitorii de pace...
— Ah, da! exclamă Pantelimon roşind. Ştiu. Le-am auzit şi eu. Dar nu ştiam că li se spune aşa: *Fericirile.*
— Sînt opt Fericiri, adăugă Pantazi aşezînd cu degetele uşor tremurînd ultima frîntură de scobitoare pe marginea băncii. Dacă aş face un efort, cred că mi le-aş aminti pe toate opt... Tăcu, închizînd ochii, parcă ar fi încercat să şi le amintească şi să le numere.
— Spuneaţi ca au fost trimise mesagii şi în limba română, îndrăzni tîrziu Pantelimon să rupă tăcerea.
— Numai unul singur, dar a fost trimis de mai multe ori: „Fericiţi cei săraci cu duhul căci a lor va fi împărăţia Cerurilor!"'
Pantelimon păli, şi-şi trecu de mai multe ori mîna pe frunte.
— „Cei săraci cu duhul", repetă în şoaptă. Dacă nu sînt indiscret.
— Nu eşti. Acest mesaj, singurul, în limba română, nu poate fi descifrat decît ţinînd seama de calendarul lunar din Uganda...
282
283
— Era expresia ei favorită, continuă visător Pantelimon. Mi-o tot repeta mereu. Pe atunci, mi se părea umilitoare, şi nu înţelegeam de ce mi-o spune. De ce tocmai mie ?...
Cu un gest, scurt, Pantazi zvîrli rămăşiţele scobitorilor, călcîndu-le cu piciorul, amestecîndu-le în pietriş, încercînd să le ascundă.
— Ai să înţelegi, poate, mai tîrziu, spuse. Au fost mulţi săraci cu duhul în toată lumea asta a noastră. Dar cel mai faimos tot Parsifal a rămas. Căci a fost singurul care a întrebat: unde se află potirul Sfîntului Graal ?... Halal de Graalul nostru!, continuă cu o voce obosită, depărtată. Halal de Graalul care ne-a fost nouă ursit să-L căutăm. Să-L căutăm şi să-L găsim! adăugă ridicîndu-se.
îi strînse mîna şi porni agale, lăsîndu-şi uşor capul pe spate, ca şi cum de-abia atunci ar fi ajuns pînă la el mireasma florii de tei.
Porto de Andraitx, august 1975